

ПРОВЕДЕННЯ ВІЛЬНОГО ЧАСУ (ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ)

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті показано значення соціології, проблеми адаптації студентської молоді та особистісні ресурси студентської молоді, подані результати дослідження направлені на питання проведення вільного часу студентами. Показано актуальність даної проблеми. Розроблено практичні рекомендації для вирішення даної проблемної ситуації.

Ключові слова: значення соціології, соціологічні дослідження, адаптації студентської молоді, особистісні ресурси, відпочинок, соціальна цінність, вільний час, дозвілля.

Abstract

The article shows the importance of sociology, the problem of adaptation of student youth and the personal resources of student youth, the results of the research are aimed at the issues of free time students. The relevance of this problem is shown. A practical recommendation for solving this problematic situation is developed.

Keywords: the significance of sociology, sociological research, adaptation of student youth, personal resources, leisure, social value, leisure time, leisure.

Час - істотний фактор життя людини. Сьогодні різко посилилася увага до проблеми вільного часу, що зумовлена насамперед підвищенням його ролі в житті людини і суспільства. Він розглядається як соціальна цінність, як важливий чинник всебічного розвитку людини, її потреб, інтересів, нахилів. Тому і безпосередньо впливає на вирішення важливих для всього людства проблем: екологічних (охорона та відновлення природного середовища), медико-соціальних (продовження тривалості людського життя, поліпшення самопочуття населення, якості життя). Все це привертає увагу до проблем вільного часу не тільки вчених різних галузей (соціологів, економістів, психологів, демографів), а й широких верств населення.

Необхідно розрізняти вільний час і дозвілля, вільний час і відпочинок. Дозвілля – складова вільного часу, що являє собою сукупність занять, спрямованих на відновлення фізичних, розумових і психічних сил людини. Поняття «відпочинок» ширше ніж вільний час. До нього належить не лише частина вільного часу (наприклад, пасивний відпочинок), а й деякі складові неробочого часу (сон).

Серйозною проблемою є вільний час молоді, оскільки кризу переживає уся система, пов'язана з інфраструктурою молодіжного вільного часу. Загальновідомо, що якщо людина не має чим зайнятися у вільний час, вона намагається зайняти себе чимось цікавим, в чомусь реалізувати себе – це є природною і соціальною специфікою людського організму, який завжди потребує дій, якогось заняття. І якщо вільний час студента не організований, то цей самий студент може знайти відраду у негативних, асоціальних, шкідливих заняттях. Коротше кажучи, з'являється сприятливий ґрунт студента у вільний час може призвести і до таких (на превеликий жаль, доволі поширених на сьогодні, в тому числі й серед молоді) явищ, як наркоманія, алкоголізм тощо. Часто-густо студент, який не має, що робити, заводить різні сумнівні знайомства і зв'язки, може ступити на кримінальну стежку.

Тема є актуальною, оскільки дає можливість більш широко ознайомитися з такою соціальною верствою, як студентство. З'ясувати як вони проводять час, вільний від навчання. Оскільки молодь, а студенти є невід'ємною її складовою, є майбутнім нашої держави, то провівши ряд таких соціологічних досліджень можна спрогнозувати який матиме вигляд країна через 5-10 років. Варто пам'ятати, що молодість – надзвичайно довга і молода людина має в своєму розпорядженні чимало років для того, щоб набути знання і вмінь, необхідних у житті. Сюди належать знання з фаху, володіння мовами, вміння впорядковувати справи, добре говорити, добре писати, підтримувати здоров'я та зовнішній вигляд, розширювати свій кругозір і багато іншого. Молоді люди часом не

вміють використовувати свого вільного часу. Згодом, закінчивши навчання, вони будуть працювати, одружаться, роститимуть дітей, і вже ніколи не матимуть стільки вільного часу.

Соціальний феномен вільного часу і дозвілля останніми роками привертає увагу дедалі більшого кола дослідників. Він стає предметом обговорення не тільки фахівців, а й широкої громадськості.

Згідно з дослідженням проведеним Центром незалежних соціологічних досліджень «ОМЕГА» у 2017 році. Переважно більша частина молоді проводить свій вільний час у себе вдома (у квартирі, гуртожитку тощо) (69,8%), у гостях чи в друзів (56,5%), на вулиці, на подвір'ї, на природі (47,2%). Активно займаються фізичною активністю у спортивному залі/майданчиках/стадіоні 11,8% молодих людей.

Існує проблемна ситуація пов'язана з тим, що більшість студентів не вміють правильно та доцільно проводити свій вільний час, вони надають перевагу соціальним мережам та комп'ютерним іграм. Тому питання відпочинку студентів у жодному разі не можна обходити стороною, а, навпаки, потрібно всіляко сприяти тому, щоб студент мав повноцінний відпочинок. Адже студенти – це та сукупність людей, яка вже у найближчому часі й буде творити це саме майбутнє.

Об'єктомданого соціологічного дослідження є студенти першого курсу факультету менеджменту та інформаційної безпеки ФМІБ, груп МЗД-18б, МВКД-18б, МФК-18б (віком 17-24 років). Об'єкт складається з 30 чоловік, з яких 16 жіночої статі та 14 – чоловічої.

Предметом соціологічного дослідження є аналіз особливостей проведення вільного часу студентами.

Метою даного соціологічного дослідження є дослідити дозвілля студентів, їх діяльність на дозвіллі, вивчити сутність, структуру та форми цієї діяльності, проблеми, з якими стикаються студенти у вільний від навчання час, методи організації студентського дозвілля та на основі отриманих результатів розробити практичні рекомендації щодо можливих шляхів вирішення проблеми.

В ході даного соціологічного дослідження було опитано студентів першого курсу факультету менеджменту та інформаційної безпеки, груп МЗД-18б, МВКД-18б, МФК-18б (віком 17-24 років). Об'єкт складається з 30 чоловік, з яких 16 (53%) жіночої статі та 14 (47%) – чоловічої.

В ході даного соціологічного опитування були отримані такі результати:

На питання «Скажіть, будь ласка, як багато у Вас вільного часу?» 37% опитаних мають вдосталь вільного часу (більше 3 годин), 33% - мають близько 2-3 годин на день, та 30% - мають менше 1 години вільного часу на день. Отже, більшість студентів мають достатню кількість вільного від навчання часу.

На питання «Чи вважаєте Ви проблему проведення вільного часу актуальною?» 10% студентів відповіли, що ця проблема взагалі неактуальна, 17% вважають її швидше не актуальною, 23% студентів не можуть дати чіткої відповіді, 27% вважає її швидше актуальною, та 23% студентів вважають дану проблему дуже актуальною. Тому можна зробити висновок, що середнє значення становить 3,4 за 5-бальною шкалою, тобто дана проблема є актуальною.

На питання «Найчастіше ви проводите свій вільний час» студенти відповіли наступним чином: у себе вдома вільний час проводять 7% студентів (0%-жіночої статі, 7% - чоловічої), в гостях – 10% (3,3%-жіночої статі, 3,7% - чоловічої), на природі – 7% (3,5%-жіночої статі, 3,5% - чоловічої), у спортивному залі – 7% (0%-жіночої статі, 7% - чоловічої), у кав'ярнях, барах та ін. – 3% (3%-жіночої статі, 0% - чоловічої), на роботі – 10% (10%-жіночої статі, 0% - чоловічої), у театрі, кіно- 0%, на дискотечі – 13% (6,5%-жіночої статі, 6,5% - чоловічої), у гуртках за інтересами – 10% (10%-жіночої статі, 0% - чоловічої), на навчанні – 10% (3,7%-жіночої статі, 3,3% - чоловічої), важко відповісти – 13% (3,25%-жіночої статі, 9,75% - чоловічої), у бібліотеці – 10% (3,7%-жіночої статі, 3,3% - чоловічої), іншу відповідь вказали – 0% опитаних. Таким чином можна зробити висновок, що більшість представників чоловічої статі люблять проводити свій вільний час у себе вдома, у спортивному залі та в гостях, а представниці жіночої статі полюбляють проводити вільний час у кав'ярнях, барах, на роботі, у гуртках за інтересами та на навчанні. Проте і хлопці і дівчата однаково люблять проводити свій час на природі та на дискотечі.

На питання «Чи подобається Вам культурний відпочинок?» 54% вказали, що їм це не подобається, 33% - інколи так проводять свій вільний час та 13% - обожнюють відвідувати театри, музеї, виставки та ін. Таким чином, з'ясовано, що переважна більшість студентів не цікавляться культурним відпочинком.

На питання «Чи займаєтеся Ви спортом?» 40% опитаних відповіли, що інколи займаються, 37% - взагалі не займаються та 23% студентів займаються регулярно. Отже, переважна більшість опитаних займається спортом інколи.

На питання «Як часто Ви берете участь у громадській діяльності?» 43% зазначали, що ніколи не беруть участі, 23% - беруть участь тільки, якщо до них звернуться з проханням, 17% - завжди беруть участь та 17% лише коли є настрій. Таким чином, можна зробити висновок, що переважна більшість опитаних студентів не беруть участі у громадському житті.

На питання «Чи працюєте Ви у свій вільний від навчання час?» 53% відповіли, що не працюють та 47% студентів працюють. Отже, більша половина студентів працює у свій вільний час.

На запитання «Чи вважаєте Ви, що для того, щоб добре провести час необхідно обов'язково вживати алкоголь чи курити?» 30% студентів відповіли так, адже це допомагає розслабитись, ще 30% вважають, що це зовсім не потрібно, 27% обрали відповідь інколи, «на великі свята» та 13% зазначили іншу відповідь. Таким чином, можна зробити висновок, що третя частина вважає курінням абсолютно нормальним явищем, інша частина ставиться вкрай негативно та третя частина нейтрально.

Аналізуючи запитання «Місце проживання» було з'ясовано, що 57% студентів проживають у гуртожитку, 20% винаймають житло, 17% живуть з батьками та 6% мають власне помешкання. Більшість студентів проживають у гуртожитку, більше половини, значно менше винаймають житло та проживають з батьками і незначна частина має власне помешкання.

Практичні рекомендації

1. Важливе значення для зміни поглядів студентства в бік більш активного, творчого та змістовного відпочинку повинна мати пропаганда державою відповідних видів дозвілля через засоби масової інформації, засоби комунікації та друковані видання у ВНЗ, особистий приклад та участь викладацького складу в таких заходах.
2. Більше організовувати в системі культурно-освітньої та виховної роботи університету культурних заходів із залученням високопрофесійних майстрів культури і мистецтва, розвиток шефської діяльності з боку місцевих культурних і мистецьких установ.
3. Активізувати роботу із залученням студентів до художньої самодіяльності, проведення КВН, членства в спортивних та туристичних гуртках та клубах. Продумати систему заохочень студентів до творчої діяльності, їх відзначення за успіхи.
4. Розповсюджувати досвід студентів, які добре вчаться і при цьому знаходять час брати активну участь у громадському, культурному, спортивному житті ВНЗ, підтримувати та заохочувати таких осіб.
5. Продумати питання вдосконалення психологічного супроводу навчального процесу, організувати та проводити комплекс занять, тренінгів з саморегуляції психічного стану, попередження та нейтралізації стресу, увести в практику заняття в тренінгових групах з проведення рольових ігор, релаксації.
6. Більш рішуче вести боротьбу зі шкідливими звичками в студентському середовищі, пропагувати здоровий спосіб життя.

Отже, в результаті дослідження було з'ясовано, що більшість студентів мають вдосталь вільного часу (близько 2-3 годин), але значна частина не вміє його використовувати з користю. Для них це час коли можна нічого не робити. Студенти проводять його досить пасивно (вдома відпочиваючи) та мають схильність до поганих звичок (куріння), мало хто займається саморозвитком.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Слободянюк А. В. Значення соціології як науки та навчальної дисципліни в сучасному українському суспільстві [Текст] // Вісник «ВШ». – 2011. – №1. – С.16-20.
2. Слободянюк А. В. Проблеми адаптації студентської молоді у вищому навчальному закладі (за результатами соціологічного дослідження) [Текст] / А. В. Слободянюк // Гуманізм та освіта: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції, м. Вінниця, 21-23 вересня 2004 р. – Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2004. – Т. 2. – С. 244-247.
3. Слободянюк А. В. Особистісні ресурси студентської молоді (на матеріалах соціально-психологічних досліджень) [Текст] / А. В. Слободянюк, Л. В. Косарева // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка. – 2018. – № 17. – С. 89-95

4. Дослідження «Молодь України, 2015» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gfk.com/fileadmin/user_upload/dyna_content/UA/Molod_Ukraine_2015_UA.pdf
5. Монастирська В. В. Проведення вільного часу студентами [Електронний ресурс] / В. В. Монастирська, А. В. Слободянюк // Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 14-23 березня 2018 р. – Електрон. текст. дані. – 2018. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hum/all-hum-2018/paper/view/4718>.
6. Дослідження «Молодь України, 2017» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/34441>

Конюк Людмила Василівна - студентка групи МЗД-186, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Слободянюк Анатолій Володимирович, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, науковий керівник лабораторії соціологічних досліджень Вінницького національного технічного університету.

KonyukLyudmyla V.-student, facultyofmanagementandinformationsecurityVinnitsa National Technical University, Vinnitsa.

Slobodyanyuk Anatoly V.- PhD in Sociology, assistant professor of social and political sciences, scientific director of the laboratory of sociological researches Vinnitsa National Technical University.